

ÇANAKKALE ZAFERİNİN TARİHÇESİ, ANLAM VE ÖNEMİ

1914-1918 yılları arasında dünyanın başına gelen en büyük felâketlerden biri bilindiği gibi Birinci Dünya Savaşı'dır. Bu savaşa müttefiklerimizle birlikte Osmanlı Devleti olarak biz de katıldık. Bu savaş içinde kazandığımız Çanakkale Zaferi, düşmanın gücü karşısında Türk'ün yılmaz direncini göstermesi ve yurdunu korumanın kutsal mücadele destanını oluşturması açısından çok önemlidir.

Düşman grubunu oluşturan İtilaf devletleri (İngiltere, Fransa, Rusya), Boğazları ve Marmara kıyılarını ele geçirdikten sonra, İstanbul'u alarak Osmanlı Devletini çökertmek ve savaş dışı bırakarak böylece zor durumda bulunan Rusya'ya yardım etmek düşüncesindeydi.

Daha önce Çanakkale Boğazı önüne gelmiş olan İngiliz ve Fransız savaş gemilerinden oluşan güçlü bir donanma Türk mevzilerini yoğun bir top ateşine tuttuktan sonra Boğaz'ı geçme girişiminde bulundu. (18 Mart 1915) Ama Türk topçularının olağanüstü yetenekleri ve Nusret mayın gemisinin Boğaz'ı ustaca mayınlaması düşmanlar için felaket oldu. Topçu ateşi ve mayınlar nedeniyle düşman gemilerinin bir bölümü battı, bir bölümü de savaşamayacak derecede ağır yaralar aldı. Bunun üzerine Çanakkale Boğazı'nın denizden geçilemeyeceğini anlayan düşmanlar Nisan 1915'te Gelibolu Yarımadası'na asker çıkararak, burayı işgal edip, böylece Çanakkale Boğazı'nı denetimleri altına almak istediler. Burada Mustafa Kemal komutasındaki 19. Kolordu, kendisinden kat kat güçlü düşman kuvvetlerine karşı Anafartalar, Arıburnu ve Conkbayırı'nda yaptığı kahramanca direnişle destanlar yarattı. Büyük Komutan Mustafa Kemal'in bu savaşları Türk Zaferi olarak tarihe yazdırmadaki büyük payı yadsınamaz. Böylece Gelibolu Yarımadası'nın düşman eline geçmesini önledi. Düşman donanmasının Çanakkale Boğazı'nı geçip, İstanbul'u alma tehlikesi de ortadan kalkmış oldu.

İngilizler, Çanakkale Boğazı'nı geçme plânlarını uygulayamayacaklarını anlamışlardı. Bu nedenle Gelibolu Yarımadası'nı boşalttılar. (1916)

Çanakkale'de denizde ve karada kazanılan zafer, Rusya'nın etkisiz kalmasına ve bunun sonucu olarak da savaştan çekilmesine yol açmıştır.

Çanakkale Zaferi, Mustafa Kemal adıyla birlikte Türklerin yurtseverliğini, kahramanlığını ve direnişini destanlaştıran bir abide olarak altın harflerle tarihe geçmiştir. Bu büyük zaferi bizlere kazandıran, başta Mustafa Kemal ve öteki komutanlar ve Mehmetçiğe her 18 Mart'ta şükranlarımızı sunup, onları saygıyla anmaktayız.

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

1. Dünya Savaşı 1914 yılında başlayıp, 1918’de bitmiştir. Osmanlı Devleti, Almanların müttefiki olarak savaşa girmiş ve çeşitli cephelerde savaşmıştır. Bu savaşların en şiddetlisi Çanakkale’deki savaşlardır.

Avrupa’yı bir ateş dalgası halinde saran 1. Dünya Savaşı’nın başında hızla gelişen Alman taarruzları MARN’da durdurulunca Avrupa kara cephesinde bir denge meydana geldi.

Bu durumda İngiltere ve Fransa savaşın son hedefleri konusundaki görüşlerini şu noktalar üzerinde yoğunlaştırdılar:

Yeni bir cephe açarak savaşı genişletmek ve Rusya’ya en kısa zamanda yardım yapabilmek.

İstanbul’u ele geçirerek, Almanya’nın en önemli müttefiki olan Osmanlı Devleti’ni savaş dışı bırakmak.

Türkler’in Süveyş bölgesinde kuvvet kaydırmasına engel olmak.

Balkan devletlerini ve özellikle Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya’yı müttefiklerin safına çekebilmek.

İşte bu amaçlara ulaşmanın yolu ise Çanakkale’den geçiyordu. O günlerin güçlü ismi Churchill’e göre de yalnız deniz kuvveti ile Çanakkale’yi geçmek mümkündü.

Oysa savaşın ileriki aşamalarında bu görüşler geri tepti. Çünkü 3 Kasım 1914’ten itibaren 1915’e kadar 21’i gündüz, 31’i gece olmak üzere 34 deniz saldırısı yapıldı. Bütün bu saldırılar sonunda Çanakkale’nin deniz yoluyla geçilemeyeceği anlaşıldı. Boğazı koruyan tabyaların karadan girişilecek bir saldırıyla susturulmasına karar verildi.

Böylece kara savaşları 25 Nisan 1915’te başladı. Bu savaşların en büyüğü ve en şiddetlisi ise Gelibolu yarımadasında oldu. Çok kanlı savaşlardan sonra en büyük komutan, en büyük asker Atatürk ve kahraman Türk Askerleri’nin yarattıkları destanlarla düşman kuvvetleri önce 19-20 Aralık 1915’te Anafartalar’dan, 8-9 Ocak 1916’da Settil Bahir’den çekildiler. Deniz savaşlarında Conkbayırı, Arıburnu, Anafartalar’da Atatürk’ün dehası, şehitlerimizin yarattığı destanlarla dünyanın en güçlü ordularının, donanma ve askerleriyle geçemedikleri Çanakkale savaşlarında tarihe de şu gerçeği yazdılar :

“ÇANAKKALE GEÇİLMEZ”

Büyük şairimiz Mehmet Akif Ersoy şehitlerimizin cesetlerinin havada savrulduğunu, bakınız nasıl anlatıyor:

“Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin

Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin

Ölüm indirmede gökler ölü püskürtmede yer

O ne müthiş tipidir savrulur Enkaz-ı beşer.”

251.000 şehit kanlarıyla sulandı Çanakkale. Ama geçilmedi, geçilemedi ve geçilemez...

Çanakkale Zaferi ile birlikte, en büyük Türk Atatürk ve o savaşla da şehit ve gazi olanlar, ulusumuzun gönlünde abideleştiler. Büyüklükleri şanlı tarihimize altın harflerle yazıldı.

Türk evlatları da bu zaferi yaratanlara ve zamanı gelince 1915’te Çanakkale’de olduğu gibi kahraman atalarına ve devletimizin kurucusu büyük önder, büyük asker ve büyük Türk Atatürk’e layık olduklarını ispat edeceklerdir...

ÇANAKKALE’DE BİR GÜN

Mustafa Kemal, 30 Nisan’da yaptığı küçük çapta bir saldırının arkasından, düşmanın karaya yeniden kuvvet çıkarmasına meydan bırakmadan üçüncü bir karşı saldırıya geçmeye karar verdi. Erlerin moralini ve subayların komuta gücünü yüksek tutmak gerektiğini biliyordu. Şimdi Kemalyeri denilen mevkiye, subayları çevresine topladı. Çadırın içinde, yere bağdaş kurup oturdular ve ellerindeki defterlere not aldılar. Mustafa Kemal:

“Karşımızdaki düşmanı hepimizin ölümü pahasına da olsa denize dökmek zorundayız, dedi. Düşmana kıyasla durumumuz zayıf değildir. Düşmanın maneviyatı tamamen kırılmıştır. Sığınacak bir yer bulmak için durmadan siper, kazmaktadır. Siperinin yanına birkaç mermi düşer düşmez nasıl kaçtığını gördünüz. Şuna inanıyorum ki komutamız altındaki birliklerde, Balkanlardaki felâketimizin tekrarını görmektense ölmeye razı olmayacak tek bir er bile yoktur. Aramızda böyle adamlar olduğunu sanıyorsanız, bunları kendi elimizle vuralım!”

Askere de şu “günlük emri” verdi:

“Burada benimle beraber dövüşen her asker bilmelidir ki tek bir adım dahi gerilememek namus borcudur. Hepinize şunu hatırlatırım ki siz şimdi dinlenmek isterseniz yurdumuz hiçbir zaman huzura kavuşamaz. Bütün silah arkadaşlarımızın, bu düşüncede olduğuna ve düşmanı denize dökünceye kadar yorgunluk belirtisi, göstermeyeceğine inanıyorum...” Gün ağardıktan sonra Mustafa Kemal’in yazdığı gibi Conkbayırı’nı “cehenneme çeviren” bir mermi yağmuruna tuttular. Gökten şarapnel ve demir sağnakları yağıyordu. Deniz toplarının ağır gülleleri toprağa gömülüyor, sonra çevremizde kocaman çukurlar açarak patlıyordu. Bütün Conkbayırı koyu bir duman ve ateş tabakasıyla örtülüydü. Herkes kadere boyun eğmiş, başına geleceği bekliyordu.

O ilk hücumun kahramanlarından pek azı sağ kaldı. Sırtlar ceset doluydu. Bir çoğu, hâlâ hücum emri beklercesine tüfeklerine sımsıkı sarılmış olarak ölmüşlerdi. Yüksek komutanlardan biri, Mustafa Kemal’e “Kuvvetleriniz nerede?” diye sorunca, “Kuvvetlerim mi? İşte bu yatan ölümler!” diye cevap verdi.

Mustafa Kemal korkusuzca ateş altında durarak emirler veriyor ve askerlerini cesaretlendiriyordu. Bir ara bir şarapnel parçası tam göğsüne isabet etti. Yaverlerinden biri dehşet içinde “Vuruldunuz, efendim!” diye bağırdı. Mustafa Kemal başkaları duymasın diye eliyle yaverin ağzını kapatarak “yok öyle şey” diye cevap verdi. Şarapnel parçası göğüs cebine çarparak cebin içindeki saati, parçalamış ve göğsünde yalnız büyükçe bir kan çukuru bırakmıştı. Sonradan, Harbiye’deki günlerinden beri kullandığı saati çıkardı. “Ve işte bir saat ki bir hayata değer!” diye felsefe yürüttü. Liman Von Sanders’in isteği üzerine bu saati bir hatıra olarak O’na armağan etti. Liman Von Sanders de karşılığında üzerinde aile arması işlenmiş olan güzel bir kronometre verdi.

Derleyen
Burak PEHLİVAN
İstanbul Lisesi

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE

Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.

Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhidi...
Bedrin arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe" desem, sığmazsın.

Hercü merc ettiğin edvara da yetmez o kitab...
Seni ancak ebediyetler eder istiâb.
"Bu, taşındır" diyerek, Kâbe'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına,
Sonra, gök kubbeyi alsam da rida namıyla,

Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmıyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli süreyyâ'yı uzatsam oradan,
Sen, bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,

Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem,
Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine birşey yapabildim diyemem hatırana.

M. Akif ERSOY

ÇANAKKALE

Övün, ey Çanakkale, cihan durdukça öğün!
Ömründe göstermedin bin düşmana bir düğün.
Sen büyük bir milletin savaşa girdiği gün
Başına yüz milletin üşüştüğü yersin!
Sen savaşa girince, mızrakla, okla, yayla,
Karşına çıktı düşman, çelikten bir alayla,
Sen topun donanmayla, tüfeğin bataryayla,
Neferin ordularla boy ölçüştüğü yersin!
Nice tüysüz yiğitler yılmadı cenk devrinden,
Kavuştu senin koynuna çıkar çıkmaz evinden.
Sen onların açtığı bayrağın alevinden,
Kaç bayrağın tutuşup yere düştüğü yersin!
Bir destana benziyor senin bugünkü halin,
Okurken duyuyorum sesini ihtilalin.
Övün, ey Çanakkale ki, sen Mustafa Kemal'in
Yüz milletle yüzyüze ilk görüştüğü yersin!

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

Valideciğim,

Dört asker doğurmakla iftihar eden şanlı Türk annesi! İçinden ögüt alınacak mektubunu, Divrin Ova'sı gibi güzel, yeşillik bir ovacığın ortasından geçen bir derenin kenarındaki armut ağacının altında otururken aldım. Tabiatın yeşillikleri içinde mest olmuş ruhumu bir kat daha takviye etti. Okudum, okudukça büyük dersler aldım. Gözlerimi açtım, uzaklara doğru baktım. Vazifenin içinde olduğumdan sevindim. Gözlerimi açarak göstermek istiyordum. İşte bu geçen dakikalar anında Yeşil yeşil ekinlerin rüzgara mukavemet edemeyerek eğilmesi bana, annemden gelen mektubu selamlıyor gibi geldi. Hepsini benden tarafa doğru eğilip kalkıyordu ve beni annemden mektup geldi diyerekten tebrik ediyorlardı.

Gözlerimi biraz sağa çevirdim; güzel bir yamacın eteklerindeki muhteşem çam ağaçları kendilerine mahsus bir seda ile beni müjdeliyorlardı. Gözlerimi sola çevirdim, çağıl çağıl akan dere bana validemden gelen mektubtan dolayı gülüyor, oynuyor, köpürüyordu... Başımı kaldırdım, derede bana validemden gelen mektubtan dolayı gülüyor, oynuyor, köpürüyordu... Başımı kaldırdım, gölgesinde istirahat ettiğim ağacın yapraklarına baktım; hepsinin benim sevincime iştirak ettiklerini yaptıkları raksarla anlatmak istiyordu. Diğer bir dalına baktım; güzel bir bülbül, tatlı sedasıyla beni müjdeliyor ve duygularına ortak olduğunu ince gagalarını açarak göstermek istiyordu. İşte bu geçen dakikalar anında hizmet eri: "Efendim, çayınız, buyurunuz içiniz" dedi. "Pekala", dedim. Aldım, baktım, sütlü çay... "Mustafa, bu sütü nereden aldın?" dedim. "Efendim şu derenin kenarında yayla yayla giden sürü yok mu?". "Evet", dedim. "Evet, ne kadar güzel." "İşte onun çobanından 10 paraya aldım."

Valideciğim, on paraya yüz dirhem süt, hem de su katılmamış. Koyundan şimdi sağılmış, aldım ve içtim. Fakat bu sırada düşünüyorum. Ben validemin sayesinde onun gönderdiği parayla böyle bir süt içeyim de, annem içmesin, olur mu? Şevket neden içmiyor? dedim. Fakat yukarıdaki bülbül bağıyordu: "Validen kaderine küssün, ne yapalım... O da erkek olsaydı bu çiçeklerden koklayacak, bu süten içecek, bu ekinlerin secdelerini görecekti ve derenin aheste akışını tetkik edecek ve çıkardığı sesleri duyacak idi..." Şevket merak etmesin; o görür, belki de daha güzellerini görür. Fakat valideciğim, sen yine müteessir olma. Ben seni, evet seni mutlaka buralara getireceğim. Şevket de, Hilmi de senin sayende görecekti. O güzel çayırın koyu yeşil bir tarafında, çamaşır yıkayan askerlerin saf saf dizilmişler. Gayet güzel sesli biri ezan okuyordu. Ey Allah'ım bu ovada onun sesi ne kadar güzeldi. Bülbül bile sustu, ekinler bile hareketten kesildi. Dere bile sesini çıkarmıyordu. Herkes, herşey bütün varlıklar onu, o mukaddes sesi dinliyordu. Ezan bitti. O dereden bende bir abdest aldım. Cemaatle namazı kıldık. O güzel yeşil çayırın üzerine diz çöktüm. Bütün dünyanın dağdağa ve debdebelerini unuttum. Ellerimi kaldırdım, gözümü yukarılara doğru diktim, ağzımı açtım ve dedim:

"EY AEMLERİN RABBİ! EY ŞU ÖTEN KUŞUN, ŞU GEZEN VE MELEYEN KOYUNUN, ŞU SECDE EDEN YEŞİL EKİN VE OTLARIN, ŞU HEYBETLİ DAĞLARIN HALIK'I! SEN BÜTÜN BUNLARI BU MÜSLÜMAN TÜRK MİLLETİNE VERDİN. YİNE ONLARA BIRAK. ÇÜNKÜ BOYLE GÜZEL YERLER, SENİ TAKDİS EDEN VE SENİ ULU TANİYAN BU MİLLETE MAHSUSTUR. EY BENİM RABBİM! ŞU KAHRAMAN ASKERLERİN BÜTÜN DİLEKLERİ; İSMİ CELÂL'İNİ İNGİLİZLERE VE FRANSLARA TÂNİTMAKTIR. SEN BU ŞEREFLİ DİLEĞİ İHSAN EYLE VE HUZURUNDA TITREYEREK, BOYLE GÜZEL VE SAKİN YERDE SANA DUA EDEN BİZ ASKERLERİN SÜNGÜLERİNİ KESKİN, DÜŞMANLARINI ZATEN KAHRETTİN YA, BÜTÜN BÜTÜN MAHVEYLE!"

Valideciğim, oğlun Halit de benim gibi güzel yerlerdedir. Dünyanın en güzel yerleri burasıymış. Yanlız bu memleketlerde düğün (savaş) olmuyor. İnşallah düşman asker çıkarırda, bizi de götürürler, bir düğün yaparız, olmaz mı? Kadir'e mektup yazdım.

Valideciğim, evdeki senet vesaireyi kimselere katıyen vermeyin ve sorarlarsa, biz bilmiyoruz deyin. Çantayı al sandığa koy. Ben sana vaktiyle anlatmış idim, bu dünya böyledir. Fakat sen merak etme. O parayı vermese, adliyedeki adam vermezdi. Hani nasıl aldık. Yanlız zaman ister.

Valideciğim, çamaşır falan istemem; paralarım duruyor.
ALLAH RAZI OLSUN.
04 Nisan 1915

Oğlun Hasan ETHEM

**Kurşunlar
evlatları
bulur,**

**vurulan
hep
analar
olur...**

(Bombasırtı vakası)

14.05.1915

*Karşılıklı siperler arasında mesafemiz
sekiz metre, yani ölüm muhakkak...*

Birinci siperdekiler, hiçbir

kurtulmamacasına tamamen düşüyor,

ikincidekiler onların yerine gidiyor.

*Fakat ne sayan-ı gıpta bir anlayış ve
inançla biliyor musunuz? Öleni görüyor,*

*üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, hiç
ufak bir umutsuzluk bile göstermiyor;*

sarsılmak yok! Okuma bilenler ellerinde

Kuran-ı Kerim, cennete girmeye

hazırlanıyorlar. Bilmeyenler kelime-i

şehadet getirerek yürüyorlar. Bu, Türk

askerlerindeki ruhi kuvvetini gösteren

şayan-ı hayret ve tebrik bir misaldir.

Emin olmalısınız ki Çanakkale

*muharebesini kazandıran, bu yüksek
ruhtur.*

GAZİ MUSTAFA KEMAL

Anafartalar Kumandanı

Mustafa Kemal ile Mülakat'tan

RUŞEN EŞREF ÜNAYDIN

18 Mart Çanakkale Zaferi Kutlaması

Dönmeyi düşünmediler...

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

**Gazi şehirlerimden, geçilmez Çanakkale
Nice şehitler verdik, fakat düşmedik dile
Bizi vuramazlardı, yaptılar birçok hile
Ne mutlu Türkiye'ne yıkmadı onlar bile**

**Ulaşamaz hiçbir güç, onun şeref şanına
Güçlü askerlerini, topladı hep yanına
Çanakkale'yi seçti, kıydı soylu kanına
Ne mutlu Türkiye'ne, sahipti vatanına**

**Kana kan, dişe diş, savaşa koşuyorduk
Atlıyorduk ileri, tesadüf yaşıyorduk
Sanki savaşa değil, cennete koşuyorduk
Ne mutlu Türkiye'ne, sığmıyor taşıyorduk**

**Bir bitiş miydi bu? Yoksa diriliş mi?
Yoksa bir hasat mıydı, ya da biçiş mi?
Canlardan bir can alış, yoksa veriş mi?
Ne mutlu Türkiye'ne, ona verilen iş mi?**

**Yaşanan bu depremin ölçülmedi şiddeti
Kimindi belli değil, kemiği ve de eti
Yine de hep direndi, yıkmadı büyük seti
Ne mutlu Türkiye'ne solmadı benzi beti**

**Milletim inanmıştı, yarış büyük olsa da
Biliyordu sonucu, onlar güçlü olsa da
Önüne düşman değil, yanan korlar dolsa da
Ne mutlu Türkiye'ne "dirilecek" solsa da**

Hatice ÖLKE

